

Foto: Foto Steen Brøgaard, NCC

Omkring 20 % av den transporterade godsvikten i Sverige går till och från byggarbetsplatser, så det finns mycket att spara på effektivare byggtransporter.

Många miljarder att spara på bättre byggtransporter

– Många av problemen på en byggarbetsplats kan lösas med bättre logistik, planering och styrning, anser Peter Fredholm, vd för BEAst, Bygg- och fastighetsbranschens Elektroniska Affärsstandard. Och med miljoner korta byggtransporter finns miljarder att spara.

TEXT OCH FOTO LENA SONNE

Bygg- och anläggningstransporter utgör en stor del av landets godstransporter. Enligt Sveriges Byggindustrier går omkring 20 % av den transporterade godsvikten i Sverige till och från byggarbetsplatser.

Men det går att bygga billigare. Belastningen på miljön med de gigantiska utsläpp som byggprocessen skapar, främst från transporter av byggmaterial, kan minskas väsentligt med smartare logistik.

– Byggplatslogistiken fungerar i många fall dåligt. Pappershantering är fortfarande mycket vanlig. Om man går över från pappershantering till elektroniskt system, kan både pengar och miljö sparas, säger Peter Fredholm.

– På varje transportuppdrag kan 1 000 kr sparas. Korta anläggningstransporter till byggen är ca 8,3 miljoner i

Sverige, enligt statliga Trafikanalys. Det blir då 8,3 miljarder kronor som kan sparas med intelligentare logistik.

BEAst, som har ca 100 medlemsföretag i Sverige, har tagit fram en gemensam branschstandard för byggindustrin med möjlighet att ansluta hundratals kunder och leverantörer elektroniskt. Den är unik för Sverige och innehåller beskrivningar av processen, verksamhetsgränssnitt, specifikationer, tekniska gränssnitt.

Kortare byggtid och minskat svinn

– Vi har tittat på främst två flöden, dels försörjningskedjan fram till byggarbetsplatsen, dels hur arbetet på själva byggplatsen kan struktureras så att det blir kostnadseffektivt med byggplatslogistik.

I ett pilotprojekt i Västerås, i samarbete med Martin Rudberg, professor i bygglogistik vid Linköpings universitet, jämförs två parallella ombyggnadsprojekt i ett miljonprogramområde som ska totalrenoveras. I ett område tillämpas BEAst elektroniska branschstandard och i det andra byggs traditionellt.

– Det har redan visat sig att byggtiden kan minskas i det område som byggs enligt standard. Svinnet minskar dramatiskt. Det beror på att materia-

– På ett traditionellt bygge ägnas kanske en femtedel av tiden åt internlogistik. Med standarder försvinner den tiden nästan helt och hållet, säger Peter Fredholm.

let levereras direkt till montageplatsen inne på bygget, i stället för de interna förflyttningar inne på arbetsplatsen som sker idag. På ett traditionellt bygge ägnar byggjobbarna kanske en femtedel av sin tid till internlogistik (hämta, flytta och leta efter material), men om man arbetar baserat på system med standarden inbyggt försvinner den tiden nästan helt och hållet.

Utmärkande för byggindustrin är att så många entreprenörer är inblandade i samma projekt, vilket har gjort det svårare att ha en gemensam standard.

– Ett av de viktigaste verktygen är IT, som ger tydligare struktur för logistiken på byggplatsen. Bättre IT-stöd kan reducera många av dessa problem och öka andelen värdeskapande tid för byggjobbarna.

Ofta sker väldigt många onödiga omflyttningar av material som ligger i vägen för något annat. På Chalmers i Göteborg visades att ett kולי i genomsnitt flyttades sju gånger.

– Med vår etikett med uppgifter exakt var t ex ett fönster ska placeras kan det bli rätt från början.

– Hälften av arbetstiden kan gå till icke värdeskapande aktiviteter. Det gör det dyrare att bygga och bo i Sverige än i andra jämförbara länder.

Effektivare anläggningstransporter

Vid bygget av dubbelspår mellan Hemfosa och Tungelsta söder om Stockholm, reduceras pappershanteringen till ett minimum.

AV LENA SONNE

Jesper Olsson från Peab har arbetat med implementeringen av BEAst standard för anläggningstransporter vid flera projekt i Stockholm.

– I ett projekt som vi just ska starta, bygget av dubbla spår mellan Hemfosa och Tungelsta, kommer vi att kunna reducera pappershanteringen till ett minimum. Normalt finns det ett kvitto för biltransporten och ett kvitto för vikten på materialet som fraktas. Men med hjälp av IT kan pappershanteringen reduceras, säger Jesper Olsson.

Det är fortfarande vanligt i byggbranschen med pappershantering.

För Peab, ett av Sveriges största bygg- och anläggningsföretag med flera tusen projekt på gång, kan det få stor betydelse.

– Framförhållningen är ofta mycket kort. En transport av grusmaterial beställs oftast samma dag.

– Det kan gå till så här. Man ringer på morgonen och beställer t ex fem grusbilar av en viss sort och två bilar med en annan sort, som ska hämtas på olika ställen.

Problem i Stockholm

Om man istället kan planera och beställa några dagar i förväg, kan man reducera antal transporter, få bättre fyllnadsgrad och minska stilleståndtiden.

– Massor som ska bortforslas kanske samtidigt behövs någon annanstans. Med samplanering går det att göra stora vinster.

De större projekten som nu ska dras igång i Stockholm som

Förbifart Stockholm och Slussen-ombyggnaden, tror Jesper Olsson kan bli problematiska eftersom de i stort sett skall utföras under samma period kommer logistiken bli kritisk kring dess projekt.

En viktig faktor för dessa projekt är att staden kan upplåta ytor för t ex betongstationer eller upplagringsytor för masshantering. Detta kan dock bli svårt i citynära projekt vilket gör att de blir dyrare och längre transporter.

– Till Slussenprojektet behövs t ex mycket betong vilket måste hämtas en bra bit utanför stan om man inte hittar ytor att etablera en betongstation på i närområdet. Det rör sig om tusentals transporter genom stan med tunga lastbilar.

Materialet står inte för den stora kostnaden, utan det är i logistiklösningen man kan minska kostnaderna som beställare idag.

Logistiker borde vara med från början i planeringen. Skallkrav kan ställas redan vid en upp-

Om man kan planera och beställa anläggningstransporter några dagar i förväg kan man reducera antal transporter, få bättre fyllnadsgrad och minska stilleståndtiden, säger Jesper Olsson.

handling av transporter, för att påverka så att det blir så miljövänligt och så lite koldioxidutsläpp som möjligt. T ex kan krav ställas på att massor transporteras sjövägen eller att BEAsts standarder skall användas.

Efficiency

I Stockholmsregionen får du snabbt ut dina varor via en av Sveriges bästa kombiterminaler

People that make
a difference

 Eskilstuna Kombiterminal
Årets Transportlösning 2013

Om något är viktigt kämpar man lite extra.

I Eskilstuna är logistik viktigt. Vill du ha mer fart på dina logistikflöden ring Mikael Jonsson, 073-950 63 00 eller Pär Svensson, 070-258 71 10.

Mer information hittar du på:
www.eskilstunalogistik.se

Eskilstuna
logistik